

פתרון בגרות בהיסטוריה

22281	← מספר שאלון
8.2.19	← תאריך בחינה
14 : 00	← שעת בחינה
ישי בר-נר	← כותב/ת הפתרון

פרק ג'

14. א. הגורמים שהובילו את בריטניה להעביר את שאלת א"י לאו"ם

גורם א' - לחץ דעת הקהל העולמית על בריטניה שתאפשר את עלייתם של העקורים ניצולי השואה. לחץ זה התחזק בשל מאבק העלייה הבלתי לגאלית לארץ שסוקר בהרחבה בעיתונות העולמית. דבר זה ניכר בצילום של אוניית המעפילים עליה יש בכוונה שלט באנגלית שנועד לצילום העיתונות באופן שיגביר את הביקורת על בריטניה בדעת הקהל העולמית.

גורם ב' - המאבק הצבאי של תנועות המחתרת מן היישוב העברי בא"י כנגד בריטניה. אחד משיאי המאבק היה פיצוץ מלון המלך דוד ביולי 1946 ע"י ארגון האצ"ל. מאבק זה גבה מבריטניה מחיר כבד של הרוגים ופצועים וגם חייב את בריטניה להזרים עוד ועוד כוחות צבא לא"י עד שהגיע מספר החיילים הבריטיים בא"י למאה אלף. לכך גם היה כמובן מחיר כלכלי שבריטניה התקשתה לעמוד בו במיוחד לאחר מלחמת העולם השנייה שבה נפגעה בריטניה. גורם זה בא לידי ביטוי בתמונה בה חיילים בריטיים פורשים תיל בירושלים בכדי להגן על המחנה שלהם מפעולות צבאיות נוספות של ארגוני המחתרת.

14. ב. אחת מן הפעולות הדיפלומטיות של היהודים לגיוס תומכים להחלטת החלוקה באו"ם -

נעשה מאמץ להפעיל לחץ על מדינות מתלבטות באמצעות הפעלת קשרים. למשל על מנת לשכנע את ליבריה להצביע בעד נעשה שימוש באמריקאי בשם פיירסטון שהיה בעל מטעים רבים בליבריה. הוא התקשר לנשיא ליבריה ואיים שאם ליבריה לא תצביע בעד הוא יבטל את התוכנית שלו להרחיב את מטעיו. לחץ זה נשא פירות וליבריה אכן הצביעה בעד.

עקרי תוכן החלטת כ"ט בנובמבר:

- המנדט הבריטי יסתיים ועל הבריטים לפנות את כוחותיהם עד אוגוסט 1948
- בשטח א"י יוקמו מדינה יהודית ומדינה ערבית והחלטה 181 קבעה באופן מדויק את הגבולות של שתי המדינות. וכן ההחלטה קבעה כי שטח ירושלים יישאר בשליטה בינלאומית.
- החלטה 181 קבעה באופן מפורש כי במדינה היהודית והערבית יתקיים משטר דמוקרטי.
- במדינה היהודית והערבית יתקיימו בחירות דמוקרטיות לגוף מחוקק (כמו הכנסת) ולגוף שולט ומבצע (כמו הממשלה). בבחירות אלו יינתן כל אזרח לבחור בלי קשר למינו או למוצאו.

פתרון בגרות בהיסטוריה

- במדינה היהודית והערבית תיחקק חוקה דמוקרטית.
- שום אפליה לא תעשה בין התושבים מטעמי גזע, דת, שפה או מין.
- תובטח גישה חופשית למקומות הקדושים בא"י לכל הדתות.
- תוקם מועצה כלכלית משותפת אשר תוביל לשיתוף פעולה כלכלי בין שתי המדינות: היהודית והערבית.

15. א. המחלוקת בין היישוב המאורגן לפורשים:

לאחר אירוע פיצוץ מלון המלך דוד פרשה ההגנה מתנועת המרי. היישוב המאורגן, שאיתו היה מזוהה ארגון ההגנה, היה בעד מאבק בלתי אליים הכולל רק עלייה בלתי לגאלית והתיישובות.

הטיעון של היישוב המאורגן היה- פגיעה בחיי אדם של בריטים היא בלתי מוסרית היות והבריטים אינם אויב במלוא מובן המילה. בנוסף זה יפגע במאבק על גיוס דעת הקהל לטובת הציונות.

הפורשים הם ארגוני האצ"ל והלח"י. הם דגלו בגישת המאבק הרצוף כלומר להמשיך ברצף את המאבק הצבאי ואף להחריף את פעולות הטרור כנגד השלטון הבריטי בא"י עד לניצחון מלא.

הטיעון של הפורשים היה- המחויבות לעקורים ניצולי השואה שהבריטים מנעו את עלייתם לא"י. הטענה כי רק לחץ צבאי שילך ויתחזק יוביל את בריטניה לאפשר את עליית העקורים. בנוסף לחימה למען כבוד לאומי יהודי שהבריטים פגעו בו קשות בניסגותם מן ההתחייבויות שלהם בהצהרת בלפור.

15. ב. עיקרי פרשת אלטלנה-

- "אלטלנה" הייתה ספינה אותה ארגנו אנשי האצ"ל בצרפת, ועל סיפונה נשלחו כ-900 עולים שנועדו לגיוס ליחידות אצ"ל ונשק ותחמושת רבים שנרכשו במהלך 1948. הספינה הייתה אמורה להגיע ביום תום המנדט, אבל בשל עיכובים יצאה לדרכה מצרפת רק ב-11 ביוני, לאחר שהאצ"ל כבר הצטרף לצה"ל (למעט בירושלים), והתחייב להימנע מפעולות עצמאיות של רכישת נשק.
- בין מנהיג אצ"ל מנחם בגין לממשלה בראשות בן גוריון הייתה מחלוקת בשאלה מה יעשה בנשק שעל אוניית אלטלנה. בגין דרש שחמישית מהנשק והתחמושת יופנו לכוחות האצ"ל בירושלים, והשאר ליחידות האצ"ל שהצטרפו כבר לצה"ל. בן-גוריון הסכים רק כי חמישית מהנשק תופנה לירושלים (אם כי לא דווקא לאנשי האצ"ל), ועמד על כך כי שאר הנשק יופקד ישירות בידי צה"ל.
- הספינה הגיעה אל חופי הארץ ב-20 ביוני, והופנתה אל חוף כפר ויתקין, שם קיבלו את פניה חברי אצ"ל ובראשם מנחם בגין. בכפר ויתקין ירדו ממנה מרבית העולים, והוחל בפריקת הנשק. בהיעדר הסכמה על גורל הנשק התפתח עימות חמוש בין אנשי האצ"ל לכוחות צה"ל שנשלחו לתפוס את הצידוד שנפרק מהספינה. בחילופי האש נהרגו שישה מאנשי האצ"ל ושניים מחיילי צה"ל.
- הספינה, ועליה כמאה אנשי אצ"ל, ובראשם בגין, עזבה את המקום והגיעה אל מול חוף תל אביב, שם עלתה על שרטון מול מטה הפלמ"ח ב-22 ביוני. על החוף התקבצו אנשי אצ"ל, וכוחות צה"ל ובייחוד פלמ"ח ופרץ קרב ביניהם. הפרשה הסתיימה כאשר האנייה הופגזה מהחוף בפקודתו של

פתרון בגרות בהיסטוריה

- בן-גוריון. אחד הפגזים גרם להתלקחותה באש, אנשי האצ"ל נאלצו לנטוש אותה, ולבסוף התחמושת שבבטנה החלה להתפוצץ. בקרב זה נהרגו עוד עשרה אנשי אצ"ל וחיל צה"ל אחד.
- בעקבות הפרשה נעצרו למספר שבועות כ-200 מאנשי האצ"ל, ופורקו לחלוטין יחידות האצ"ל העצמאיות בצה"ל ואנשיהן פוזרו ביחידות הצבא הרגילות.
- מנהיג האצ"ל מנחם בגין נאם לאנשיו שלא לפתוח במלחמת אחים שתביא חס ושלום לחורבן המדינה הצעירה.
- המסר שהעביר בן גוריון בפרשת אלטלנה היה כי יש ממשלה בישראל וחייבים להישמע לה וכי אין מקום במדינת ישראל לצבאות פרטיים בעלי אופי פוליטי כזה או אחר.

שתי סיבות לכך שפרשת אלטלנה עוררה מחלוקת עזה:

- בחירתו השנויה במחלוקת של מנהיג האצ"ל בגין שלא למסור את הנשק שהובא באלטלנה לחיילי צה"ל בחוף כפר ויתקין והעובדה שזה הוביל לחילופי אש קטלניים בין הצדדים.
- בחירתו השנויה במחלוקת של ראש הממשלה דוד בן גוריון לירות עם תותח על האוניה מול חופי תל אביב למרות שאנשיה הרימו דגל לבן ורצו להיכנס למשא ומתן איתו.

16. א. קושי דומה בין התקופה הראשונה של המלחמה והתקופה השלישית.

קושי דומה - מספר הרוגים גבוה. כ-1200 הרוגים בכל אחת משתי התקופות. יש לציין כי בשתי התקופות ההרוגים לא היו רק לוחמים אלא אחוז ניכר מהם היו אזרחים. דבר זה נבע מאופי המלחמה שלא הייתה בה הפרדה ברורה בין חזית לעורף. בנוסף בשתי התקופות סבלו כוחות המגן ממחסור בנשק.

קשיים שונים בין התקופות - בתקופה הראשונה הלחימה הייתה בעיקרה כנגד כנופיות פורעים פלסטינים שבין השאר הטילו מצור על ירושלים היהודית ומנעו את התנועה אליה. בתקופה הראשונה לא הייתה לחימה כנגד צבאות מסודרים, ואילו בתקופה השלישית צבאות ערב השונים פלשו לשטח מדינת ישראל וצה"ל היה עסוק בבלימה נואשת של צבאות אלו (מצרים, ירדן, סוריה לבנון ועיראק) שחדרו לעומק שטח המדינה.

16. ב. מבצע מן התקופה הרביעית: **מבצע יואב** (אוקטובר 1948) בפיקודו של יגאל אלון

מטרת המבצע: בשביל למנוע את מימוש תוכנית ברנדוט שרצתה לקחת מישראל את הנגב יצא לפועל מבצע יואב שמטרתו הייתה לחבר מחדש את דרום הארץ עם המרכז תוך לחימה בצבא מצריים. הכוחות הפועלים: חטיבות שמונה- המשורינית, יפתח, הנגב וחטיבת עודד וכוחות של חיל האוויר וחיל הים.

מהלך המבצע: צה"ל הצליח לכבוש משלטים באיזור קריית גת ובעקבות כך לפרוץ דרך אל יישובי הנגב ולכבוש את באר שבע ואיזור הנגב הצפוני. בעקבות המבצע חטיבה מצרית נשארה מכותרת בכיס פאלוג'ה.

פתרון בגרות בהיסטוריה

השפעתו של מבצע יואב על תוצאות המלחמה: כיתור החטיבה מן הצבא המצרי בסיס פאלוג'ה הוביל את מצרים לחתום על הסכם הפסקת אש על מנת לחלץ את חייליה. דבר זה שיפר את יכולת המו"מ מול המצרים ואפשר לכלול את כל הנגב עד אילת בשטח מדינת ישראל.

קידום
לך תצטיין

פסיכומטרי | בגרות | מבחן אמי"ר